

بازگشت به قانون اساسی!

علیرضا حاج امینی | دانشجوی کارشناسی مدیریت بازرگانی دانشگاه قم

قانون اساسی عالی‌ترین سند حقوقی یک کشور و راهنمایی برای تنظیم قوانین دیگر است. قانون اساسی تعریف‌کننده اصول سیاسی، ساختار، سلسله مراتب، جایگاه و حدود قدرت سیاسی دولت یک کشور و تعیین و تضمین‌کننده حقوق شهروندان کشور است. نکته مهم این است که هیچ قانونی نباید با قانون اساسی کشورها مغایرت داشته باشد.

● تاریخچه قانون اساسی

بطور کلی قدیمی‌ترین قانون مکتوب کشف شده در جهان قانون «اورنامو» است که حدود ۲۰۵۰ تا ۲۱۰۰ سال پیش از میلاد به دستور یکی از پادشاهان شهر اور روی لوح سفالین حک شده است. از جمله قوانین دیگر در منطقه میان‌رودان که نسخه‌ای از آن بر روی لوحی سنگی حفظ شده است، قانون «حمورابی» پادشاه بابل می‌باشد که در حدود ۱۷۶۰ پیش از میلاد مسیح تدوین شده است.

از آن روز شاید هزاران قانون تک محوره یا چند جانبه نوشته و اجرا شده باشد اما می‌توان اولین قانون اساسی مدرن را به اروپا و در طول چهل سال از سال ۱۷۵۰ تا ۱۸۰۰ دانست. در این برهه چندین قانون اساسی مدرن و تأثیرگذار ظهور پیدا کردند. قانون‌های اساسی جمهوری گرس و کشور سوئد، نخستین نمونه‌های قانون اساسی مدرن هستند.

اما اگر در ایران بخواهیم بررسی کنیم می‌توانیم ایران را از اولین کشورهای آسیا بنامیم که برای خود قانون اساسی تدوین کرده است، حتی زودتر از برخی از کشورهای اروپایی. اولین قانون اساسی ایران در دوران مشروطه برای محدود کردن قدرت شاهنشاهی تدوین شد. هرچند میزان موفقیت آن در هدف خود جای بحث دارد، اما چیزی که در آن شکی وجود ندارد انحراف آن در طول حکومت قاجار و پهلوی مخصوصاً در دوران رضا شاه می‌باشد که تا حد زیادی این قانون را از کارایی خود

و داشت. بعد از انقلاب اسلامی در بهمن ۵۷ اولین موضوع مورد مناقشه برای شکل‌گیری نظام جدید تغییر یا تدوین قانون اساسی جدید بود.

اولین پیش‌نویس قانون اساسی در جمهوری اسلامی در اسفند ۵۷ توسط چند تن حقوقدان به مسئولیت آقای سحابی نوشته شد و با کمی تغییرات در اردیبهشت منتشر شد. پس از منتشر شدن آن انتقادات مختلفی از سرتاسر کشور به این متن نوشته شد که بیشتر آن به خلا رعایت اسلام و عدم تناسب آن با یک حکومت اسلامی اشاره داشت.

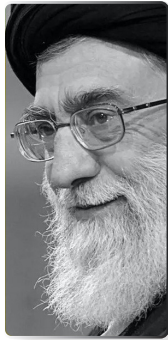
از این رو اولین مجلس خبرگان برای بررسی این پیش‌نویس و انجام اصلاحات لازم بر آن در مرداد ۵۸ تشکیل شد. برای انتخابات این شورا قرار شد به ازای هر ۵۰۰ هزار نفر یک نماینده در نظر گرفته شود که جمعاً ۷۵ نماینده را شامل می‌شد. انتخاباتی آزاد که اکثریت طیف‌ها در آن نماینده‌هایی را معرفی کردند، حتی اشخاصی چون مسعود رجوی را در قامت کاندیداتوری این مجلس می‌توان دید. از جبهه‌های چپ کمونیستی تا لیبرال در این انتخابات شرکت کردند اما اکثریت مطلق آرا در تمامی شهرها برای علما و کاندیداهای جبهه اسلامی بود و از همین رو زاویه گرفتن شکست خوردگان در انتخابات با این شورا و جمهوری اسلامی شروع شد.

در نهایت با تدوین قانون اساسی جدید در این شورا، در آذر ماه به فراندوم گذاشته شد تا با ۹۹.۵ درصد آراء مردم تصویب شود.

● اسلام و جمهوریت

وقتی به روند تدوین و تصویب قانون اساسی می‌نگریم شاید مهم‌ترین نکته در آن، ارتباط مردم با اسلام باشد. در شرایطی که کشور در آزادترین شرایط سیاسی خود به سر می‌برد، در شرایطی که تمامی گفتمان‌های جهانی با آزادی و تنوع کامل در کشور وجود دارند، در شرایطی

«تمام امور مملکت، همه‌ی چیزهایی که شما در زندگی شخصیتان و در زندگی اجتماعی و در کار اقتصادی و در کار سیاسی و در کار نظامی، باهاش مواجه می‌شوید، از خوب و بد و تلخ و شیرین، به نحوی به قانون اساسی ارتباط دارد. سرچشمه آن‌جاست. رهبر معظم انقلاب

«سخن اول»

به نام خداوند آورنده عدل

نشریه معیار به صاحب امتیازی مجمع دانشجویان عدالت‌خواه اسلامی دانشگاه قم، در حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی فعالیت می‌کند. با آنکه حدود دو سال از صدور مجوزش می‌گذرد لکن امروز بعد از گذشت یکسال سومین شماره خود را منتشر می‌کند. علت‌های زیادی را برای عدم فعالیت این نشریه می‌توان نام برد اما بزرگترینش را می‌توان کرونایی نامید که همچون طوفانی تنه جریان دانشجویی را از ریشه بیرون کشید. در این مدت بعد از کرونا با تلاش فراوان سعی کردیم تا دوباره بذریه دانشجویی را در قالب جنبش عدالت‌خواه کاشته و با مراقبت به نهالی نوپا برسانیم. سعی شد تا دوباره نشریه معیار را نیز بتوانیم احیا کنیم بلکه بازوی تبیینی این جنبش باشد. از این رو از تمامی فعالین دانشجویی که دغدغه اسلام و عدالت را دارند دعوت می‌کنیم تا در این امر ما را یاری رسانند.

«قانون اساسی را باز کنید و هرکس مرز و حد خودش را (با قانون اساسی) تعیین کند، به ملت هم بگوید. لفظ را همه می‌گویند، شاید از شیطان هم بپرسید بگوید من انقلابی‌ام!
 امام خمینی (ره)

کمترین بی‌اعتنایی به قانون
اساسی‌تان را تحمل نکنید!
شهید بهشتی

که تفکرات لیبرالی و کمونیستی از پشتوانه قدرت‌های خارجی خود بهره می‌برند و مردم از آزادی کامل در انتخاب بهره می‌برند نتیجه چه می‌شود؟ این که اکثریت مطلق مردم در آزادی کامل از بین تمامی گفتمان‌های مختلف، گفتمان اسلامی و حاکمیت اسلامی را انتخاب می‌کنند. اینکه اسلام جامع‌ترین گفتمان را در بین گفتمان‌های دیگر جهان دارد از پیش‌فرض‌های نویسنده می‌باشد اما نکته قابل تأمل، پذیرش این امر توسط اکثریت مردم در آزادترین حالت ممکن و چگونگی رسیدن به آن نقطه می‌باشد.

وقتی به روند تدوین و تصویب قانون اساسی می‌نگریم شاید مهم‌ترین نکته در آن، ارتباط مردم با اسلام باشد.

در شرایطی که کشور در آزادترین شرایط سیاسی خود به سر می‌برد، در شرایطی که تمامی گفتمان‌های جهانی با آزادی و تنوع کامل در کشور وجود داشتند، در شرایطی که تفکرات لیبرالی و کمونیستی از پشتوانه قدرت‌های خارجی خود بهره می‌برند و مردم از آزادی کامل در انتخاب بهره می‌برند نتیجه چه شد؟ این که اکثریت مطلق مردم در آزادی کامل از بین تمامی گفتمان‌های مختلف، گفتمان اسلامی و حاکمیت اسلامی را انتخاب کنند. اینکه اسلام جامع‌ترین گفتمان را در بین گفتمان‌های دیگر جهان دارد از پیش‌فرض‌های نویسنده می‌باشد اما نکته قابل تأمل، پذیرش این امر توسط اکثریت مردم در آزادترین حالت ممکن و چگونگی رسیدن به آن نقطه می‌باشد.

وقتی به تاریخ می‌نگریم می‌بینیم آن قشری از علما و اسلام‌یون موفق به هم‌چین دستاوردی شدند که بدون هیچ محافظه‌کاری و با شجاعت و بینش کامل در آن دوران سخت بین مردم می‌زیستند. در کنار تبیین اصول اسلام ناب محمدی (ص)، درد مردم را فریاد می‌زدند و در برابر مشکلاتشان گزینشی عمل نمی‌کردند. در واقع هم‌زیستی این قشر از متدینین یکی از عوامل نتیجه انتخابات مرداد ۵۸ بود. نتیجه، انتخاب افرادی بود که قانون اساسی مملکت را بر مبنای اسلام تنظیم کنند، نتیجه، انتخابات آذر ماهی بود که با ۹۹.۵ درصد به هم‌چین قانونی آری گویند.

در نهایت نکته نهفته دیگری نیز وجود دارد. چهل و پنج سال پیش با تمام فشارهای پهلوی

قانون اساسی میثاق بزرگ ملی و دینی و انقلابی ماست.

منشور اصلی جمهوری اسلامی که قانون اساسی مترقی و جامع ما است، با توزیع صحیح و منطقی و عادلانه قدرت در میان ارکانی که معیارهای اسلامی در تشکیل آنها به کار گرفته شده، و با ایجاد پیوندی دینی و عاطفی میان مردم با مسئولان کشور، تازه‌ترین سخن را در فلسفه‌ی سیاسی به میدان آورده است.

علما به سردمداری امام خمینی (ره) توانستند اسلام ناب محمدی را به گونه‌ای به مردم معرفی کنند که مردم از بین تمامی گفتمان‌های جهانی فقط آن را بخواهند، چرا امروز نشود این امر را محقق کرد؟! ایده بازگشت به قانون اساسی را از دو منظر می‌توان تعریف کرد:

● بازگشت به مردم

اول از همه می‌توان براساس مقبولیت به آن نگاه کرد، مقبولیتی که قانون اساسی اسلامی را با ۹۹.۵ درصد آرا تصویب می‌کند. بازگشت به دورانی که اکثریت مردم بار دیگر علمای دین را در کنار خود ببینند و بار دیگر بتوانند با اکثریت قاطع حق و باطل را تشخیص دهند. بازگشت به دورانی که عده‌ای به رهبری امام خمینی (ره) توانستند بین هزاران گفتمان مختلف، اسلام ناب محمدی (ص) را بعنوان اصیل‌ترین و درست‌ترین گفتمان نشان دهند تا با خواست مردم حاکمیت اسلامی ایجاد شود.

در هر برهه‌ای با توجه به تأثیرگذاری مسائل مختلف، اشخاص و گروه‌های مختلف، مردم دغدغه‌های اجتماعی مشترکی پیدا می‌کنند. در واقع در طول تاریخ دغدغه‌های مردم همیشه توسط یک طیف و یک تفکر ایجاد شده است. طبیعتاً وقتی یک گروه و یک دست از مسائل تأثیرگذار از مردم فاصله بگیرند، گروه‌ها و مسائل دیگر جای آن‌ها را می‌گیرند.

براین اساس در واقع بازگشت به مردم را در دو طریق می‌توان تفسیر کرد.

طریق اول و ساده‌ترین روش آن است که با تغییر نظام فکری مردم، ما هم در خودمان آن تغییر را لحاظ کنیم همچون اشخاص اصلاح‌طلبی که در اول انقلاب سخت‌ترین مدافعین حجاب قانونی حتی بصورت افراطی بوده‌اند و در ادامه در یک بازگشت به بخشی از مردم، سردمداران آزادی پوشش می‌شوند، هرچند امروز برای همه‌گان ثابت شده است که اصولگرایان نیز از این راه مستثنی نیستند. نکته نهفته در این طریق، پوپولیستی بودن آن برای حفظ قدرت است. اما یک بازگشت به مردم دیگر نیز وجود دارد، بازگشت به بطن مردم، بازگشت به هم‌زیستی با مردم، بازگشتی که یک ارتباط رفت و برگشتی بین شما و مردم ایجاد می‌کند. همانگونه که شما از سختی‌ها و دردهای آن‌ها آگاه می‌شوید، همانطور هم آن‌ها از تفکر و بینش شما بهره می‌برند، ما هم‌چین بازگشتی مدنظرمان است.

بازگشتی که در وهله اول شناختن از درد و رنج مردم کامل شود و در وهله دوم بتوانیم تفکرمان را در دسترس آنان قرار دهیم.

● بازگشت به متن قانون اساسی

اما از منظری دیگر می‌توان به اصول قانون

اساسی نگریست، اصولی که توسط بزرگترین اندیشمندان جمهوری اسلامی تدوین شده و با اکثریت مطلق مردم تصویب شده است. اصولی که نه می‌توان آن را چپ خواند نه راست، اصولی که در عین پاس داشتن آزادی، از عدالت و حقوق همه‌گانی صحبت می‌کند. در واقع می‌توان قانون اساسی را تصویر آرمان‌گرایانه‌ای نامید که انقلابیون مسلمان از جمهوری اسلامی که باید ساخته شود داشتند.

جمهوری اسلامی که در آن مستضعفین و مردم در امور غیر خلاف اسلام می‌توانند در میدان اعتراض وارد شوند. جمهوری اسلامی که همه مردم از آموزش و بهداشت رایگان و با کیفیت برخوردارند. جمهوری اسلامی که در آن سرمایه‌دار حق برده داری به اسم کارگر ندارد و دولت حق سلب آزادی سرمایه‌دار در بازار را ندارد. جمهوری اسلامی که به اسم امنیت نمی‌تواند آزادی را سلب کند و نمی‌گذارد به اسم آزادی، اسلام و حق دیگر مردم فدا شود. جمهوری اسلامی که از طریق انتخابات‌هایش مردم را در حکمرانی دخیل می‌کند و از طریق جایگاه رهبری مشروعیت دینی‌اش را حفظ می‌کند.

و شاید هزاران تعریف متعالی دیگری که براساس متن این قانون بتوان از جمهوری اسلامی که باید ساخته شود به میان آورد. لکن امروز وضعیت ما و فاصله آن نسبت با این تصویر آرمانی و این قانون زیربنایی چگونه است؟ امروز چقدر از قوانین و عملکرد ما براساس این قانون تنظیم شده و مسئولین ما چه مقدار به واجب بودن آن در عمل اعتقاد دارند؟ اصلاً آیا تمامی مسئولین کشور یک دور این قانون را خوانده‌اند؟

اینکه چگونه بتوان متن قانون اساسی را در جامعه امروز بدرستی پیاده کرد شاید راهکارهای جزئی متنوعی داشته باشد اما بصورتی کلی به عقیده نویسنده، بازگشت به قانون اساسی در وهله اول یعنی بازگشت به مردم آن هم از طریق دومش و در ادامه با همراهی مردم، ایستادن بر سر بازگشت به متن قانون اساسی است. همانطور که باعث و بانی تدوین چنین قانونی مردم بوده‌اند، بازگشت به آن‌هم تنها با مردم ممکن است. اسلامی که باید ساخته شود به میان آورد.

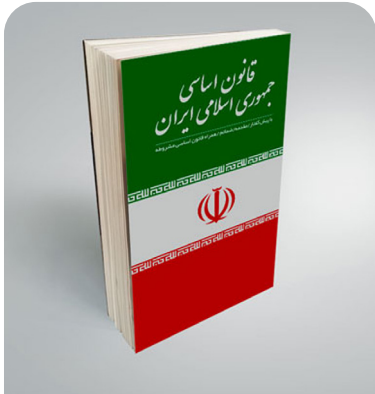
لکن امروز وضعیت ما و فاصله آن نسبت با این تصویر آرمانی و این قانون زیربنایی چگونه است؟ امروز چقدر از قوانین و عملکرد ما براساس این قانون تنظیم شده و مسئولین ما چه مقدار به واجب بودن آن در عمل اعتقاد دارند؟ اصلاً آیا تمامی مسئولین کشور یک دور این قانون را خوانده‌اند؟

اینکه چگونه بتوان متن قانون اساسی را در جامعه امروز بدرستی پیاده کرد شاید راهکارهای جزئی متنوعی داشته باشد اما بصورتی کلی به عقیده نویسنده، بازگشت به قانون اساسی در وهله اول یعنی بازگشت به مردم آن هم از طریق دومش و در ادامه با همراهی مردم، ایستادن بر سر بازگشت به متن قانون اساسی است. همانطور که باعث و بانی تدوین چنین قانونی مردم بوده‌اند، بازگشت به آن‌هم تنها با مردم ممکن است.

معرفی کتاب

نام: کتابچه قانون اساسی

کتابی کمتر از ۵۰ صفحه که اصول اساسی زندگی اجتماعی را بیان کرده. با ساده ترین زبان، حقوق و مسئولیت های اجتماعی شما را ذکر کرده و تک به تک کلماتش مهم و کاربردی است. کتابی که مرز عدالت با دیگر مفاهیم اجتماعی را مشخص کرده و معیاری برای سنجش فاصله زندگی تان با آن مفاهیم است. کتابی که خواندن آن بر هر ایرانی لازم است.

موضوع تاکید داشته اند که دانشجویان خودشان تحلیل داشته باشند، ولو آنکه غلط باشد. در همین حین مرور رابطه رهبری با امام در ابتدای انقلاب حکایت از آن دارد که وجود تحلیل متفاوت با ولی فقیه به هیچ عنوان نافی ولایت پذیری نیست که حتی بعضاً از الزامات رابطه بین امت و امامت است.

آنچه در واکنش به این گفتگوی راهگشای جنبش عدالت خواه دانشجویی با رهبر انقلاب در دیدار رضانی امسال ناراحت کننده بود آن بود که عده ای با ادعای انقلابی گری در پی حذف و نفی هرگونه پرسش گری از ولی فقیه بودند و با تلقی اشتباه شان از رابطه با ولی فقیه جامعه و دانشجو را به سمت یک ریاکاری سودجویانه، انفعال و فقدان تحلیل سوق می دهند. (رجوع شود به متن جنبش عدالت خواه در دیدار رضانی دانشجویان با رهبر انقلاب سال ۱۴۰۰؛ سرفصل تصور غلط از ولایت فقیه) امروز بر هر دانشجوی انقلابی و دلسوزی فرض از است که در برابر این دیدگاه های متحجرانه ایستادگی کند و از استقلال و تحلیل جریان دانشجویی دفاع کند. بنظر می رسد اشاعه و گسترش ایده تعطیل کنندگان تحلیل، که بی ارتباط با تغییر فضای سیاسی کشور از ۱۴۰۰ به بعد نیست، جز ضعیف کردن جریان انقلابی در دانشگاه ها ثمره ای نخواهد داشت.

مروری بر نطق جنبش دانشجویی عدالت خواه در مقابل مقام معظم رهبری

متین فارابی | دانشجوی ارشد اقتصاد دانشگاه تهران

اساسی بستریهای حضور و تقویت مشارکت سیاسی مردم در جمهوری اسلامی را بازخوانی کند تا مگر جریان پرسرعت ناامیدی و حذف سیاسی مردم از صحنه روندی معکوس پیدا کند.

اصل ۲۷ برای تحقق حق اعتراض مطرح می شود؛ صحبت از اصل ۸ برای به ریل برگرداندن امر به معروف و نهی از منکر با اولویت امر به معروف حاکمان به میان می آید؛ ایده تشکل یابی کارگران و صنوف بی صدای کشور بر مبنای اصل ۱۰۴ قانون اساسی مطرح می شود و در نهایت از اصل ۵۹ به عنوان تنها راه اعمال قوه مقننه توسط آحاد مردم یاد می شود. لکن آنچه در واکنش به این متن مطرح شد کل ایده این اتحادیه را در موضوع رفتارندوم آن هم با اغراض سیاسی همسو با جریانات ورشکسته سیاسی منحصر می کرد. در حالی که مدخل و نوع ورود به این بحث تماما در متن جنبش عدالت خواه دانشجویی مشخص است و قبل تر در رابطه با آن توضیح داده شد.

رهبر معظم انقلاب در بیانات خود مسئولیت داشتن افراد بی اعتقاد به قانون اساسی در نظام جمهوری اسلامی را حرام شرعی می خواند؛ واضح است که با این تفاسیر مطالبه تحقق قانون اساسی مبتنی بر آرمان ها و مسئله شناسی روز تا چه میزان حرکتی گفتمانی، آمانخواهانه و انقلابی است. در رابطه با موضوع همه پرسی نیز در نطق جنبش عدالت خواه دانشجویی متن قانون اساسی خوانده می شود و از برگزاری همه پرسی در رابطه با برخی از موارد بسیار مهم صحبت می شود نه «همه» موضوعات. پاسخ رهبر انقلاب نیز همچنان در چهارچوب قانون اساسی است و بدون نفی کلیت همه پرسی، همه پرسی در رابطه با «همه» موضوعات را نفی می کند که هر کنش گر سیاسی بی تردید بر آن صحنه می گذارد. بگذریم از اینکه چگونه شیطنت یک اتحادیه دانشجویی دیگر منجر به قلب معنای صحبت نماینده جنبش عدالت خواه و ایجاد ذهنیت «همه پرسی برای همه چیز» شد. آنچه در این بین مهم است نفس پرسش و پاسخ و رفت برگشت آزاد دانشجویان با رهبری در رابطه با موضوعات و مشکلات روز کشور است. نطق امسال جنبش عدالت خواه و پاسخ های رهبری نمود نامه این رفت و برگشت صریح و راهگشاست.

رهبر انقلاب در بیانات خود همواره بر این

«مروری بر روند سال های گذشته نطق های جنبش عدالت خواه دانشجویی در دیدار با رهبر انقلاب حکایت از آن دارد که این اتحادیه دانشجویی در طی این سال ها همواره سعی کرده با مسئله شناسی مبتنی بر عدالت و جمهوریت از موضوعات کشور در پی یافتن ریشه های مشکلات باشد و در کنار آن راهکار خود را که همان بازگشت مردم به صحنه است تبیین کند. این رویکرد از سال ۹۹ پس از وقایع آبان ۹۸ و مشارکت زیر پناه درصد در انتخابات مجلس آغاز شد و تا دیدار دانشجویی سال ۱۴۰۲ با رهبر انقلاب ادامه داشته است.

چنان که از متن نطق امسال این اتحادیه بر می آید روایت یک خطی متن از ناامیدی مردم شروع می کند، عامل این اتفاق را تحمیل و تعارض بین گفتمان های اعلامی و عملی می داند؛ از یافشاری بر سیاست های اشتباه و حذف مردم از صحنه سیاست به عنوان اصلی ترین ریشه های وقوع این ناامیدی پرده بر می دارد و نهایتاً بازگشت به مردم مبتنی بر قانون اساسی را راه حل رفع ناامیدی موجود می داند و رهبر انقلاب را به عنوان اصلی ترین حامی و ضامن قانون اساسی پشتوانه اصلی ایده خود می خواند.

مبتنی بر همین سابقه چندین ساله و خط روایی نطق جنبش عدالت خواه دانشجویی نحوه ورود و نوع نگاه این اتحادیه به موضوع قانون اساسی و ماده های موضوعه آن مشخص می شود. پیش از این که بخواهیم هرگونه اظهار نظر یا برداشتی در رابطه با سرفصل های مختلف این متن داشته باشیم می بایست ببینیم که مدخل ورود به موضوعات چیست. این مجموعه دانشجویی از قانون اساسی به عنوان یک راه حل و نه یک دستاویز سیاسی نام می برد چنانکه مروری بر فعالیت های سال گذشته تشکل های این اتحادیه حکایت از پیگیری این نگاه درون مجموعه دارد.

وقتی صحبت از راهکار برای حل بحران ناامیدی می شود این اتحادیه ابتدائاً از بازگشت مجلس به کارکرد اصلی خود به عنوان تنها نهاد قانون گذاری نام می برد و خواستار اصلاح وضعیت انتخابات دو قوه انتخابی کشور بر مبنای تقویت مشارکت و حضور مردم در صحنه است. اما از آنجا که وضعیت فعلی را دچار بحرانی عمیق تر می بیند به همین دو مسئله اکتفا نمی کند و در پی آن است که با بازخوانی ۴ بند از قانون

اعتراض کنید!

فاطمه راعی | دانشجوی کارشناسی فقه و حقوق دانشگاه قم

فراهم و از درگیری های خشونت‌آمیز جلوگیری کند. پس از بحث و گفت‌وگو های زیادی که در رابطه با این اصل صورت گرفت و منجر به دگرگون شدن چهارباره این اصل شد، نهایتاً دو دیدگاه نهایی در مجلس وجود داشت، یک آن که در محیط های آزاد امکان رشد اسلام بیشتر است و دو برای حفظ عقاید مردم و حفظ اصل و اساس نظام جمهوری اسلامی، باید محدودیت‌هایی اعمال شود. برآیند همه این گفتگوها این شد که اصل ۲۷ به صورتی که اکنون در متن قانون اساسی است با ۵۱ رای موافق ۲ رای مخالف به تصویب رسد. حال پس از چهار دهه، شاهد آن هستیم که این اصل مهم قانون اساسی، نه تنها به درستی اجرا نمی‌شود، که گاهی از اعتراضات و مطالبات به حق مردم با بهانه‌ها و دلایل مختلف جلوگیری می‌شود. همانطور که پیش‌تر هم گفتیم جمهوری است یکی از مفاهیم اساسی نظام جمهوری اسلامی به شمار می‌آید و اگر جمهوریت و مردم، کنار گذاشته شوند، دیگر آرمان‌های نظام جمهوری اسلامی نیز، به فراموشی سپرده خواهند شد. احیا و بازگشت قانون اساسی یکی از اساسی‌ترین و اصلی‌ترین راهکارها برای احیای جمهوریت می‌باشد و در همین راستا احیای اصل ۲۷ از مصداق‌های مورد توجه و مهم برای به رسمیت شناختن جمهوریت و مردم خواهد بود.

استراتژی راهبردی برای فعالین اجتماعی

کرد. مسائل محیط زیست، زمین‌خواری، فساد، آزادی اجتماعی، حق مسکن، حق بهداشت، عدالت اجتماعی و ده‌ها مسئله دیگر که امروزه مورد توجه گروه‌های مختلف است. اگر بتوان همه این موارد را ذیل یک سند پیگیری کرد آن زمان است که نه تنها درون یک مجموعه بلکه بین فعالیت تمامی گروه‌های جامعه یک نخ تسبیح و ارتباط شکل می‌گیرد، آن زمان ارتباط و خروجی جمعی تمامی این فعالان چگونه خواهد بود؟! خوشبختانه این سند وجود دارد، سندی جامع برای پوشش تمامی مسائل اجتماعی کشور، سندی که می‌تواند به آن نخ تسبیح تمامی مطالبه‌گران و فعالان اجتماعی تبدیل شود و آن چیزی نیست جز قانون اساسی. قانون اساسی، ایده‌ای برای حل این ناپیوستگی‌ها و ناهماهنگی‌ها، ایده‌ای که سال‌ها در جلوی چشم بوده اما دیده نشده است.

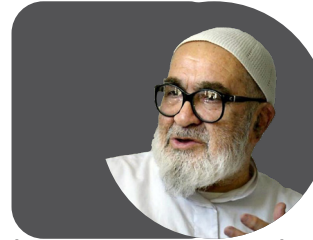
وقایع سال گذشته، بار دیگر نشان داد عدم توجه به مردم و خواسته‌های به‌حق آنها، موجب می‌شود، این خواسته‌ها و اعتراض‌ها جمع شده و با موج سواری و سوءاستفاده عده‌ای به حاشیه کشیده شود. همانطور که از ابتدای انقلاب یکی از اساسی‌ترین مفاهیم و آرمان‌ها جمهوریت بوده، در قانون اساسی نیز توانسته است در اصول مختلفی جایگاه خود را بیابد. یکی از مهم‌ترین مصداق‌های آن اصل ۲۷ قانون اساسی می‌باشد: [تشکیل اجتماعات و راهپیمایی بدون حمل سلاح به شرط آنکه مخل مبانی اسلام نباشد آزاد است] مبنای این اصل به همان مفهوم جمهوریت برمی‌گردد که از مهم‌ترین شرایط برای تامین یکی از حقوق ملت است تا در مواقع ضرور، بتوانند با اجتماعات به سیاست‌ها و برنامه‌های قوای مختلف حاکمیت، اعتراض کرده و سخن خود را به گوش مسئولین برسانند. در ابتدای بیان این موضوع برای قرار گرفتن به‌عنوان یکی از اصول قانون اساسی، مباحث مختلفی در شورای خبرگان قانون اساسی مطرح شد و این اصل با قیودی که توسط گروهی از نمایندگان تنظیم شده بود ارائه گردید. از جمله آن قیود می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: -تشکیل اجتماعات با اعلام قبلی باشد. -مخل نظم و امنیت و خلاف مبانی اسلام نباشد. -همچنین دولت موظف است که امنیت اجتماع‌کنندگان را

شاید امروز یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های مجموعه‌ها و تشکلهای اجتماعی ما، نداشتن یک استراتژی راهبردی در فعالیت‌های متنوعشان باشد. هر گروه اجتماعی با توجه به موضوعاتی که درگیرش می‌شود دغدغه‌اش نیز منعطف به همان می‌شود. در نگاه اول شاید امری بدیهی و خالی از ایراد باشد لکن مشکل آن زمانی شروع می‌شود که فعالیت‌های متنوع یک گروه اجتماعی با یکدیگر بی‌ربط شوند به عبارتی، نتوان یک نخ تسبیح در فعالیت‌های آن گروه پیدا کرد، در نتیجه سردرگمی و چه بسا ناامیدی سرانجامی بدیهی برای آن خواهد بود. حال اگر کمی کلان‌تر نگاه کنیم و به رابطه بین گروه‌ها و تشکلهای مختلف بنگریم، این آشفتگی فکری و عدم هماهنگی فعالیت‌ها ده برابر می‌شود. فرض کنید سندی بالا دستی و جامع وجود داشته باشد که بتوان مسائل مختلف اجتماعی را ذیل آن تعریف کرده و از طریق آن پیگیری

چند تن از نویسندگان قانون اساسی

سید محمد بهشتی

حسینعلی منتظری

محمد جواد باهنر

میر عبدالکریم موسوی اردبیلی

عبدالله جوادی آملی

سید محمد خامنه‌ای

ناصر مکارم شیرازی

لطف‌الله صافی گلپایگانی

عزت‌الله سبحانی

جعفر سبحانی

محمد یزدی

حکومت اسلامی و انقلاب اسلامی این حرف نو را مطرح کرد که حاکم و حکومت و قدرت سیاسی باید مبتنی بر پرهیزگاری، عدالت و حقیقت باشد. قانون اساسی بر این مبنا شکل گرفت.

